

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de defensiewoordvoerders in de Tweede Kamer

Landelijk Bureau

Postbus 2894

1000 CW Amsterdam

Telefoon (020) 346 72 00

Helpdesk (020) 346 72 50

Fax (020) 617 81 55

www.vluchtelingenwerk.nl

info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 1 oktober 2021
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland – Commissiedebat defensie
over Afghanistan woensdag 6 oktober 2021
Ons kenmerk O.2.2.21-087.MK

Geachte woordvoerders,

Ten behoeve van het debat over Afghanistan dat staat geagendeerd op woensdag 6 oktober in de commissie defensie geeft VluchtelingenWerk Nederland u graag de volgende punten mee.

1. Evacuaties / motie Belhaj

Op 3 september jongstleden stuurden wij u een [brief](#) waarin we schreven dat de noodkreten die u en ons bereiken sinds de opmars van de Taliban in Afghanistan ongekend zijn. Noodkreten van onze collega's, van mensen die voor de Nederlandse overheid hebben gewerkt en van gezinsleden van Afghanen in Nederland. Noodkreten van mensen die zich hebben ingezet voor Nederland en voor de grotere missie waar Nederland voor staat. Mensen die geloven in mensenrechten en democratie en bereid zijn daar veel risico's voor te lopen – waar velen letterlijk hun leven mee op het spel hebben gezet en nog steeds zetten. Moedige Afghanen waar Nederland schatplichtig aan is.

Wij waarderen het dan ook zeer dat het kabinet zich heeft ingezet om in de twee weken dat er evacuatievluchten gingen zoveel mogelijk van deze mensen in veiligheid te brengen. Los van Nederlanders en hun familieleden zijn hierdoor 1.110 mensen nu niet meer in gevaar.¹ Teveel van onze mensen zijn echter achtergebleven. Mensen die evident gevaar lopen en een duidelijke link met Nederland hebben. Inmiddels is het meer dan vier weken geleden dat de laatste evacuatievlucht vertrok en is er niets gedaan voor deze groep achtergebleven Afghanen. Dat is onacceptabel.

De noodkreten uit Afghanistan zijn niet gestopt – het gevaar dat deze mensen lopen is niet voorbij. Mensen die gewerkt hebben voor en met Nederland en daardoor gevaar

¹ Volgens de [Kamerbrief](#) van 14 september zijn er in totaal 1897 mensen geëvacueerd van wie 787 Nederlanders en hun gezinsleden.

lopen, kunnen niet wachten op “verkennende gesprekken” met het UNHCR en het IOM over een mogelijk speciaal programma dat een database van 23.000 e-mails moet doorlopen. De Nederlandse overheid zou juist zelf volledig in staat moeten zijn om te oordelen wie gevaar loopt en acute hulp nodig heeft – en de betreffende mensen hierover te informeren.

Nederland moet zijn belofte dan ook inlossen en alles op alles zetten om alle Afghanen – en hun gezinnen – die voor én met Nederland hebben gewerkt zo snel mogelijk te evacueren. Dit zijn mensen die gevaar lopen door het werk dat ze voor Nederland hebben gedaan. Ook Afghanen uit deze groep die de komende tijd zelfstandig naar buurlanden zullen vluchten en gezinsleden van Afghanen die al eerder naar Nederland gevlucht zijn, moeten zo snel mogelijk geëvacueerd worden.

Het kabinet zou er bovendien goed aan doen om te onderzoeken hoe andere Europese landen omgaan met dezelfde uitdagingen, en daarbij goede voorbeelden over te nemen. Zo heeft Duitsland bijvoorbeeld [gecommuniceerd](#) dat lokale medewerkers terecht kunnen bij hun (voormalige) werkgever als contactpunt zolang de diplomatieke diensten vanuit omliggende landen nog geen contact kunnen leggen voor het eventueel verstrekken van visa en andere reisdocumenten. Zoals hoogleraar Knoops eerder ook al [betoogde](#) bij EenVandaag lijkt Nederland ook terughoudender dan andere landen met het verstrekken van dergelijke reisdocumenten, dit is onacceptabel gezien de urgente dreiging. Ook hierbij kan men leren van andere landen, waar bijvoorbeeld de [VS](#) en [Frankrijk](#) actief assisteren met het uitgeven van speciale visa en andere documenten.

VluchtelingenWerk pleit er daarom voor dat:

- Alle aanvragen tot evacuatie die gedaan zijn via kabul@minbuza.nl zo snel mogelijk getoetst worden door de Nederlandse overheid aan de motie Belhaj² en aan de evacuatielijst worden toegevoegd indien zij behoren tot de groepen in de motie en gevaar lopen door het werk voor en met Nederland.
- Een duidelijk en helder contactpunt heropend wordt
- Gezinsleden van Afghaanse statushouders worden toegevoegd aan de evacuatielijst.
- Er aandacht is voor het feit dat families onderweg naar het vliegveld elkaar zijn kwijtgeraakt en/of in het gedrang slechts enkelen het vliegveld hebben weten te bereiken. Gezinsleden van evacués die al in Nederland zijn moeten worden toegevoegd aan de evacuatielijst.
- Er actief onderzocht wordt hoe de mensen op de evacuatielijst het land uit kunnen komen en hierbij naar *best practices* van andere landen over te nemen, zoals Duitse [afspraken](#) met Oezbekistan en eventuele routes via Pakistan
- In Europees verband afspraken worden gemaakt over het verstrekken van een visum en/of (nood)paspoorten en hierbij opties voor afgifte van e-visa of visa door een externe organisaties zoals bepaald in het feitenrelaas dd. 7 sept, te betrekken.

² Medewerkers die de Nederlandse overheid hebben bijgestaan (o.a. bewakers, judiciële medewerkers, koks, chauffeurs), medewerkers van Nederlandse ontwikkelingsprojecten, mensenrechten- en in het bijzonder vrouwenrechtenverdedigers en (fixers van) journalisten.

- Toegezegd wordt dat als mensen andere landen weten te bereiken (bijvoorbeeld Pakistan) en op de evacuatielijst staan, zij geholpen worden door de Nederlandse ambassade om met de benodigde papieren naar Nederland te vliegen.

2. Hervestiging van kwetsbare vluchtelingen uit landen in de regio

Tevens vragen wij uw aandacht voor het [EU High Level Resettlement Forum](#) over Afghanistan dat op 7 oktober gehouden zal worden. Eurocommissaris Johansson doet een dringend beroep op alle EU-lidstaten om zich in te zetten voor de bescherming van Afghanen die nu het meest in gevaar zijn door hun eerdere inzet voor de opbouw van een democratie. Meerdere veilige routes zijn daarvoor nodig om de EU te kunnen bereiken. Naast hervestiging uit naburige landen, pleit zij voor humanitaire toelating (zoals het verstrekken van humanitaire visa), gezinshereniging en de doorgang van de evacuaties.

VluchtelingenWerk pleit ervoor dat ook Nederland op het High Level Resettlement Forum op 7 oktober toe zal zeggen haar bijdrage te leveren aan de bescherming van de Afghanen die het meest in gevaar zijn door middel van ruimhartige hervestiging, humanitaire toelating, gezinshereniging en de doorgang van de evacuaties.

3. Nieuw asielbeleid voor Afghanen in Nederland

Wij menen dat snel nieuw beleid moet worden gepubliceerd voor Afghanistan zodat het huidige besluitmoratorium kan worden opgeheven. Een besluitmoratorium is volgens de Vreemdelingenwet bedoeld voor situaties waar naar verwachting “*voor een korte periode onzekerheid zal bestaan over de situatie in het land van herkomst*”.³ Het is echter een voldongen feit dat de Taliban de macht heeft overgenomen en er geen sprake (meer) is van een dergelijke onzekere periode.

Uit de beschikbare landeninformatie waaronder het recente [EASO rapport](#) uit september 2021 en vele nieuwsberichten blijkt dat het regime geen genade kent. De Taliban voert opnieuw barbaarse straffen zoals [steniging en amputatie](#) in. Mensen die zich verzetten of als tegenstander worden gezien, waaronder diegenen die met ‘het Westen’ geassocieerd worden, zijn [doodsbang](#) dat ze gevonden worden. Er zijn tolken [vermoord](#). Voor meisjes en vrouwen is de situatie afschuwelijk. Recent [bevestigde](#) de Taliban-leider aan een Oostenrijkse krant dat Afghanen die naar het Westen zijn gevluht en teruggestuurd worden, zich moeten ‘verantwoorden’ voor een Sharia-rechtbank.

VluchtelingenWerk benadrukt dat Afghanen die vluchten voor het Taliban-regime bescherming nodig hebben. Van hen niet kan worden gevraagd dat zij zich onderwerpen aan de extremistische regels van de Taliban, met wrede bestraffingen bij overtreding. Afghanen die vluchten voor het Taliban-regime lopen risico op vervolging en moeten worden erkend als vluchteling. Dit raakt de kern van het Vluchtelingenverdrag. Het asielbeleid Afghanistan moet hier per direct op worden aangepast.

³ [Art. 43](#) (lid 1) Vreemdelingenwet 2000

In de [brief](#) van 24 augustus jl. staat dat “het ingestelde besluit- en vertrekmoratorium besluitvorming niet in de weg staat”. De geëvacueerde tolken en andere medewerkers van de Nederlandse missies zouden momenteel al gehoord worden en er zijn al zaken ingewilligd. Een spoedige beslissing op hun asielaanvraag is urgent, ook ten aanzien van gezinshereniging van eventuele achtergebleven familie. Maar ook voor bijvoorbeeld LHBTI-personen, bekeerlingen, medewerkers van de vorige regering of medewerkers van internationale troepen die al langer in Nederland zijn, is een snelle beslissing op hun asielaanvraag van levensbelang voor hun gezinsleden.

VluchtelingenWerk bepleit dat asielaanvragen van alle genoemde risicogroepen uit Afghanistan (systematisch vervolgd, risico- en kwetsbare minderheidsgroepen) nu gehoord worden en een beslissing krijgen op hun verzoek om bescherming.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat met de ministers en de staatssecretaris. Voor verder vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Sander Schaap
Manager belangenbehartiging

cc dhr. H. Kamp, demissionair Minister van Defensie
 dhr. B. Knapen, demissionair Minister van Buitenlandse Zaken
 mevr. A. Broekers-Knol, demissionair Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid